

(مطبعه و اداره خانه)

(ده افغانان کابل)

سر دبیر

سید محمد قاسم

همه امورات تحریریه بنام

اداره فرستاده شود

اداره در انتشار و اصلاح مقالات

وارد مختار است

در هر هفته یکبار نشر میشود

اوراقیکه درج نشود اعاده نمیشود

درین جریده از هر گونه علوم و وقایع سیاسی
و منافع دولتی و فوائد ملی بحث میشود

(قیمت سالانه)

از روزرا واعیان دولت بقدر

معارف دوسهتی شان

برای مکاتب ملی و کتب خانهای ملی

و معاونین و وقایع نیکاران (فخری)

رایگان

از عموم خریداران در داخله

(۱۲) روپیه کابلی در خارجه

نیم بوند انگلیسی باحصول پوست

از طلاب و محصلین نصف قیمت

ششماه

خارجه

داخله

(۸) روپیه (۷) شلنگ

امان افغان

۱۳۳۷ ع

از ابنای وطن هر که اهل دیده شد بدون خواهش

جریده برایش فرستاده میشود

قیمت یک شماره یک عباسی

تاریخ قمری (۱۵) شعبان المعظم (۱۳۴۳) هجری

(شنبه)

تاریخ شمسی (۲۱) حوت ۱۳۰۳ هجری

(مطالعات و افکار)

از مسائل خارجی

قضیه موصل

این اختلاف افکار و نظر که در سر مسئله موصل تولید شده بود موافق ماده سیم معاهده صلح و ماده هفتم قرار داد راجع بتخلیه اراضی ترکیه که بنا بود پس از اكمال اقدامات تخلیه حدود «ترکیه - عراق» و از موقع شروع بمذاکرات تا نه ماه قضیه موصل بایک وضع دوستانه حل شود انجام نگرفت. هیئت نمایندگان انگلیس در آشنای این که احکام فوق الذکر بموقع اجرا درمی آمد موجب ظهور مسئله ای گردیدند که مخاطر شان نرسیده بود یعنی پیشنهاد کردند که اراضی قسمت شمالی موصل ضمیمه مملکت عراق شود و در صورت عدم موفقیت در این مسئله نماینده انگلیس اظهار کرد که حکومت وی هر نوع آزادی را در خصوص پیش بردن نقطه نظر خود در پیشگاه مجمع اتفاق ملل برای خود محافظت خواهد نمود. بدیهی است در مقابل این شرایط حصول ائتلاف برای حل قضیه بطور دوستانه در میان دولتین ممکن نبود

بنا برین کنفرانس استامبول بدون اخذ نتیجه در روز ۳۳ خربان رومی منحل گردید.

حکومت انگلیس در یاد داشتی که اخیراً به دار الانشاء مجمع اتفاق ملل تقدیم نموده دلائل لارڈ گرزن را در کنفرانس لوزان تاکید نموده و کراراً نقشه ای را که نماینده آن در خصوص الحاق قسمت شمالی موصل بعراق ارائه داده بود قبول آنرا تقاضا می نماید.

برای اینکه به قارئین محترم معلوم شود که مسئله متنازع قیه چیست و ترکیه چه دعوی دارند و انگلیسها آنرا در انظار چگونه بصورت دیگر تحویل میدهند. قسمتی از یاد داشت دولت ترکیه را که از طرف هیئت نماینده کان ترکیه تحت ریاست فتحی بیک انتخاب شده بودند. در حقانیت دعاوی ترکیه بر موصل تدوین شده و بمجمع اتفاق ملل تقدیم نموده بودند در این جا نقل نمایم (این قسمت از روز نامه ایران که از روز نامه های ترکی نقل نموده گرفته شده است):

هیئت نمایندگان ترکیه در کنفرانس لوزان چندین مرتبه تقاضای محافظه حق حاکمیت و ادامه آنرا در ولایت موصل نموده و بدفعات علل و موجبات نظامی، تاریخی، اقتصادی، جغرافی و نژادی که ایجاب انضمام آنجا را بترکیه مینماید بیان و توضیح دادند. در مقابل هیئت نمایندگان انگلیس هم دعاوی خود را در خصوص الحاق موصل بحکومت عراق که برخلاف دلائل نمایندگان ترکیه هیچ گونه حق و ادعای قابل اثباتی در باره موصل ندارد تقدیم و اصرار درین بذر گرفته شدن آن داشتند.

قسمت دوم همین یاد داشت حاوی جواب ترکیه بنظریات انگلیس و علل واسبابی است که ماندن ولایت موصل را در تحت حاکمیت ترکیه ایجاب می نماید .

حکومت جمهور ترکیه حق خود را برای تشریح دعاوی خویش در اناسای مذاکرات بطور مفصل و جامع محافظت نموده بعضی ملاحظات خویش را که دارای ماهیت عمومی بوده و می تواند خدمتی بتدقیقات راهی که کنفرانس لوزان ارائه کرده است بنماید بمطالعات حکیمانه مجمع اتفاق ملل تقدیم می نماید .

مسئله متنازع فیه

مسئله ای که بر حسب وثائق لوزان قرار شده که دولین ترکیه و انگلیس به مجمع اتفاق ملل محول نمایند متعلق به تعیین مقدرات ولایت موصل می باشد آرشو کنفرانس مذکور در این خصوص جای هیچگونه شبهه باقی نمیگذارد .

در واقع جلساتی که در روز ۲۳ کانون ثانی ۱۹۲۳ در لوزان برای مذاکره مسائل عراق تخصیص داده شده بود مسائل موجب اختلاف مابین نمایندگان ترکیه و انگلیس را بایک صراحت قابل دقتی تعیین و بیان نموده بودند .

لاردرگزین در حین انعقاد جلسه دولی چنین گفته بود : در میان مسائلی که موضوع مواد معاهده صلح را تشکیل می دهد مسئله حدود اراضی ترک در آسیا ببارت اخری قضیه تثبیت آندولت مابین سوریه و عراق است مبادله افکار در این خصوص از راه ارسال یاد داشت شروع شده بود متاسفانه از این تبادل آراء شفاهی و کتبی نتیجه ای بدست نیامد زیرا هیئت نمایندگان ترکیه در درخواست های خود راجع باعاده ولایت موصل بترکیه کاملاً اصرار نموده و من هم مجبور شده بودم که امتناع خود را از قبول این درخواست ها بدفعات اظهار کنم بنا بر این چاره جز این نمانده بود که نقاط نظر متقابل طرفین را بیک کیسیون در سر فرصت محول نمایم .

لازم است که در این جا خاطر نشان کرد مسئله ای را که بکمیسیون اراضی محمول و در خصوص حبل آن میان نمایندگان طرفین اشتقاقی بعمل نیامد غیر از قضیه ولایت موصل چیز دیگری نبود .

بر حسب درخواستی که برای بیان نقطه نظر ترکیه شده بود عصمت پاشا در لوزان بیایه ای قرائت کرده بود مدلول آن حاکی بود که دولت ترکیه در مقابل هیچ گونه علل و اسباب ولایت موصل را بدولت دیگری واگذار نخواهد کرد

لاردرگزین بعد از این بیانات پیدا شدن وسیله مساعدی

را در باره این مسئله که در اثر بیابنه فوق بدست آمده بود با خوشحالی تلقی کرده و چنین گفته بود که : وقایع راجع بمسئله موصل بقدری اغراق آمیز دوچار تغییرات و تحریف گردیده که علاقمندان بان مایل هستند که هر نحوی بوده باشد آرا بشکل اصلی خود برگردانند ، بعلاوه مشارالیه برای این که عصمت پاشا بطور خلاصه نظریات ترکیه را در باره موصل اظهار داشته بود تشکر نموده و اظهار نمود که من مایل بارجوع به ادله و براهین ابراز شده جزئیات آن نیز اشکار گردیده سپس دعاوی ترک و انگلیس در بیک کتایچه پهلوی هم جهاپ شده و به انتظار عموم دنیا وضع شود و اقدام به این مسئله را خیلی بموقع و بموجب ممنونیت قلمداد کرده بود . بعد از این بیانات که خیلی طول کشیده بود لاردرگزین از محذورتی که از مجزا نمودن ولایت موصل از اراضی که دارای مختاریت می باشند واسترداد آن بترکیه ، تولید خواهد شد سخن رانده بود .

مضمون تبصره دوسیه این مذاکرات که مابین عصمت پاشا ولاردرگزین جریان یافت ، در تحت عنوان : « مختاریات مابین عصمت پاشا ولاردرگزین در خصوص مسئله موصل ، و مندرجات کتاب (ترکیه نمره ۱۱ ، ۱۹۲۳) حاوی دعاوی بریتانی کبیر ، حقوقی که ترکیه در ولایت موصل دارا بود و مطالب انگلیس راجع بولایت مذکور ، می باشد .

از مشروحات مذکور چنین مستفاد می شود : دعاوی که طرفین داشته و نمایندگان انگلیس متمایل بطبع و نشر آن در عالم بودند منحصر بقضیه موصل می باشد و نیز از پیش آمد این تبادل افکار بود که در جلسه عصر همان روز که در لوزان منعقد گردید ارجاع این مسئله را بمجمع اتفاق ملل رای می داد ماده سوم معاهده صلح که نتیجه این مناقشات را نشان میدهد معنی غیر از این ندارد که اختلاف نظر حاصله مابین ترکیه و عراق در سر مسئله موصل است بمجمع اتفاق ملل محول گردیده است . در یاد داشتی که اخیراً از طرف انگلیس داده شده تعیین تخصیص ولایت موصل را به ترکیه و با عراق نموده بلکه مضمون آن را راجع بمسئله تثبیت حدود شمالی آن از طرف حکومت عراق می باشد .

اخطار ادارے

خدمت مشترکین محترم عرض می شود که سال به ختام رسید و وجه اشتراك از طرف غالب مشترکین هنوز نرسیده است بر بعض ذوات دوساله و بر بعض سه ساله قیمت اشتراك باقی مانده است امید می رود که حضرات محترم همین قدر یاددهانی را کافی شمرده بنودی وجه اشتراك را بصورت پول نقد و یا ورقه رسید یاداره گسیل دارند .

بیک جشن پرشکوه

(در المره جدران)

(به تقریب سال هفتم جلوس)

(با استقلال اعلیحضرت غازی)

سردیر شهیر جریده امان افغان زاد فیوضا تکم جریاناتیکه نسبت به اجرای جشن جلوس مبارک اعلیحضرت معظم غازی به تاریخ ۹ حوت نموده شده مشهودات خود را مسوده نموده به آن فاضل محترم فرستادم که برای استحضار قارئین محترم لطفاً داخل یکی از نمره های جریده امان افغان بنماید و نوبه مذکور را چون بصورت بسیط انشاء نموده و به حال مسوده ارسال نموده ام بنا بران در موضوعات آن تعدیلات در بعض مواقع نموده میتوانند . (۱۲) حوت ۱۳۰۳ محمد غوث تویلمشر در روز (۹) حوت دامنه کوه که قریب اماکن ببرک خان مرحوم است با بیرقه های سبز ، سرخ ، سفید ، وزرد تزیین یافته (کب) های منظم و سایه بان های محشم بیک ترتیب و اصول خوب نصب گردیده و عساکر با (بونی فورم های) جنگی مسلح بنظام اجتماع مواقع انتظار گرفته اند . قسماً عساکر (بونی فورمهای گلنار) به پایه های بیرقه بیک وضع در بایانه و یک شان وشوکت فوق العاده عسکرانه ایستاده اند .

مردمان سمت جنوبی نظر با بلاغات چند روز پیشتر که از طرف یاور جناب اعلی برای شان شده از هر سمت قوم قوم طاقه طاقه دهل نواخته اتن کرده بلیاس های مخصوص ملیه خود ملیس به صدا های دهل اتن و آواز های شادمانی تنگ های شان گوشها را محظوظ و چشم های بینندگان را بطرف خود جلب می کنند ! !

تزیینات و تقسیمات عسکری به تپه های محوطه دوروزدیک این موضع را بیک محضه پرشکوه عسکری ساخته و هر قوم بمواضع مخصوص خود جا گرفته اند ! !

در وسط این موضع بیک صفت بیضوی الشكل انشا و بجوکی و مبرها به اصول و رنگ بسیار منظم آرایش یافته پیشخدمت ها بلباس های مخصوص سفری خود بمقابل میزها و جوکیها بیک صفائی و خوش سلیقه گی ایستاده اند . تماشا بنان از خورد و کلان بیک شغف و بشاشت از هر طرف چون سیلاب باینطرف روان و از چهره و سیاهی هر فرد افغان آثار بهجت و مسرت نمایان

بیک طرف هدف بیضوی الشكل بزایه میل این کوه موضوع و بدوار (۱۴) گانه تقسیم یافته و گرد و کنارش مفتشین عسکری با فلامه های (سگنال) حاضر اند که ازین بک منظره غایتش انداخت از طرف افسران و سپاهیان معلومدار است .

بدیگر سمت جنوبی جوق جوق نقری برای امتحان جوش ملی (اتن) در جاهای مخصوص شان نمایان است .

بدیگر جهت ها سواران باقامتهای کشیده و اسب های کوه بیکر نیزه ها بدست بایک وضیعت مردانه وصول شیرانه به نظر می خورند - میدان رزم را گرم و استعمال نیزه های خود را بکشیدن میخ های قوی شده محکم از زمین می نمایند .

بدیگر طرف بک جمعیت سواران بر اسب های تعلیم یافته برای (لوب) سباهی گری و جولان تازی به حالت پشت برهنه سوار ایستاده و به وضیعت های مختلف اسب تازی می نمایند .

بدیگر جنب سواران ترکستانی در (بزغاله کشی) برسم و رواج اهل ترکستان ، زمین مهارت و شطارت های فوق العاده نشان میدهند . گوساله مذبوحی را بر زمین انداخته از اسب خود را بزمن نزدیک کرده بدست این جسم بزرگ را قاش زمین می گذارند بمجربیکه به برداشتن آن بکنفر کلیاب میگردد از هر طرف سواران برا حمله نموده و میخواهند که از جنگال شیر بنجاش گوساله را بر بایند - و این سوار شیر صولت بایک عالم کش و گیر مقاومت مینماید بالای اسب و در حین ناخست با کشمکش فوق العاده گرفتار میگردد . فی الحقیقه این بازی سواری خیلی ملکه و مهارت در سواری می خواهد ! !

به پنج موضع موزیکه های عسکری ترانه شادبانه استقلال که فی الحقیقت روح نواز است میسرایند و از هر طرف صدا های خواندن های ملی بلند است .

به صفت که مرکز این میدان است بعد از مرور زمان قلبی جناب اعلی وزیر صاحب حریه و بیعت شان بدیگر صاحب منصبان شجاع افغان که هر کدام نسبت به فدا کاری هاییکه بذات یاد شاه خود نموده و نظر عموم ملت را بطرف خود جلب کرده اند چونکی های ترتیب یافته را اشغال میکنند و درین تماشا بنان زمزمه جاریست ، بعضی از خوش و ضمی و برخی از بیک اخلاقی و گروهی از وضع مردانه و اطوار خجسته این افسران مذاکره می نمایند .

ب ساعت (۱۰) اقوام تنگی جدران که برای عملیات فدا کاری به بادشاه محبوب القلوب خود شانه بشانه با عساکر دولت خیال مقابله را بادشمان خان دولت و ملت عزم واراده کرده اند (در المره حاضرند) و در میدان آبنات جوش و خروش و مسرت و ابتهاج بر آمدند ، به صداهای ملی خود هوای نسیمی را باهتر از آوردند و برای اظهار شادمانی شلک ها کرده و دهل شان آهسته آهنگ اتن گرفت . این جوانان بقدهای کشیده و چهره های گلگون و لباس های موزون و کاکل های دراز براق بیک جوش دلی غزل سرانی کرده اتن نمودند حاضرین و تماشا چیان خیلی ازین حرکات شیرین قوم خود حظ برداشتند

و به صفت های بخ بخ به اتن شان خانه داده شد .

متعقبا از طرف وزیر صاحب حربیه حکم انداخت داده شده افسران بزدن آماج شروع کردند و بمسافه ۳۰۰ متره در هدف دازه بوضیعت پروت انداخت می شد ، در این انداخت .

درجه اول - عبدالاحد خان کندک نظر به انعامات نشان مشر یاور جناب اعلی
دوم - محمد عمر خان فرقه مشر
سوم - جناب اعلی وزیر صاحب حربیه صاحب حربیه اعطاشد

نظر به پور و گرام خصوصی وزیر صاحب حربیه که ترتیب یافته بود در این ، انداخت ، شتر جنگی ، نیزه زدن ، بزغاله کشی ، شطارت سواران شاهی سوم ، آن اقوام مختلفه اقوام تنی ، گریز ، متون ، زنی خیل جدران ، دری خیل جدران سید خیل جدران ، گیانخیل جدران ، ملک دین خیل جدران ضیاؤالدین خیل جدران ، که هر کدام از قوم مذکور رنگی ونوعی اتن کرده ومظهر تحسین وآفرین حاضرین می گردیدند - تقریباً ۷۰ هزار عسکری وملکی در این محفل سرور حاضر وشامل بودند

آیا این سرور وشادمانی برای چه ووسيله ازدحام چیست ؟ بله مغز کلام اینجاست ؟ امروز مقدس ترین روز ملت شجاع افغان است . امروز روز اعلان استقلال است ، امروز آغاز سال هفتمین اریکه پیرانی اعلیحضرت امیر امان الله خان محمی ملت افغان است . امروز یادگار همان روزیست که ملت اسارت دیده افغان بهمت وغیرت وشهامت پادشاه غیورنازی خود برای آزادی که این ملت شجاع بزور شمشیر ونوک نیزه های بران عساکر خود حاصل کرده اند ودر سایه آن فتح علم و پرچم افغانی در پای تخت های دول معظمه اروپا در اهتزاز است . قیام نموده اند امروز یادگار همیشه يك روز تاریخی افغانستان است .

امروز روزیست که عساکر شجاع افغان بزور برجه و فدا کاری های مجیدالمقول عسکری شجارت سمت جنوبی را خاتمه داده و گروه خائنین و محرکن را ناکام ساخته اند . امروز روزیست که همان قوم که چند روز پیشتر برخلاف و با حکومت خود کور کورانه می جنگیدند چشم بصیرت شان را صدهای توب های خاراشگاف واز کرده حقیقت را پیش نظر شان جلوه داد وخطا های شان را یگان یگان برای شان فهمانید و عذر وزاری شان را نظر برحیم القاب خود اعلیحضرت غازی منظور فرموده از گناه های این قوم جاهل خود گذشته اند این همان قوم است که به نظر عالم مخالف معرفی شده بود و امروز در محفل سرور و میدان جشن جلوس این پادشاه محبوب القلوب خود بيك عالم فرحت و انبساط غزل سرانی ، واز

ته دل درحق پادشاه رحیم مهربان خود دعای خیر مینمایند واز کردار خود اظهار ندامت و پشیمانی میکنند . حقیقتاً امروز به بسیار فرحت گذشت که هم آغاز سال هفتم سریر آرائی اعلیحضرت وهم مبدأ دوره ۷ ساله گی آزادی افغان است ، وهم روزیست که فیصله سمت جنوبی را که زحمت و فدا کاری های شاندار عساکر خاتمه یافته ارائه میکنند .

تابساعت (۴) این عالم سرور وشادمانی دوام کرد بساعت مذکور وزیر صاحب حربیه حینیکه عساکر به نظام واسع قطار ایستاده بود تشریف فرما شده بعد از ایفای رسم تنظیم نطقی طولانی ایراد فرمودند که مؤدایش قرار ذیل است :-
اولاد های غیور اعلیحضرت و برادران عسکری من -

جشن سال هفتمین جلوس با استقلال را به همه شما مبارکباد میگویم امروز يك روز مبارک وشایان تمجید برای ما وشما عساکر است . امروز روزیست که در صفحه تاریخ افغانستان عزم متین و آهنین اعلیحضرت پادشاه رؤف وقهرمان مان امیر امان الله خان غازی روحی فدا ، و فدا کاری ها وغیرت وجان سپاری های شاندار شما عساکر برای یادگار ابدی ثبت می شود . امروز یادگار همان روز فیروز یست که قائد اعظم وروح ملت افغانستان و یگانه حامی دین مبین اسلام اعلیحضرت غازی اعلان استقلال افغانستان را بگوش ساکنین کره ارض رسانیده وملت عزیز خود را دارای افتخارات گردانیدند . امروز روزیست که مجسمه شجاعت کلران وفدایان وشهیدان مات مارا بحجم و تصویر میکنند . امروز روزیست که ما عساکر بان فخر ومباهات میوزیم وتایک فرما زنده باشد نخواهیم گذاشت که این افتخارات ما محو ولاقدرالله بیکروز سنگین برسیم .

امروز روزی است که شما عساکر غیور در سایه همت وفدا کاری خود بعد از ابراز روح ترقی پروری واصلاح ، وارانته میرات ملیه حماست وفدا کاری در راه سعادت واعتمالی وطن ، وجرات بلا افعال در رفع هر گونه معوقات واغتشات ، غائله ناملایمه سمت جنوبی را محو وناپود ساخته فاتحانه ومقتخرانه در اینجا اجتماع نموده اید . کرامت این روز مسعود باشرف آن روز میمون منضم گردیده جان روزی را نصیب مان گر دانیده که از همه جهات ملائکه سعادت وخوشبختی انوار انتصار ، افتخار سربلندی عظمت ، شوکت ، جلال ، و اقبال را ازین همت و درایت اعلیحضرت غیور غازی وفدا کاری ها وجان سپاریهای شما اولاد نهایت عزیز اورسهای وطن می افشاند . ودر نتیجه این صداقت وجان بازی تان که خاصه هرفرد افغان است رضای پدر

طرقه سفید

تاجدار وبسیار مهربان تان را حاصل کرده امروز باسراهای بلند ودلهای پشاش وسینه های پر سرور وبهجت اینجا ایستاده اید . برادران من عساکر .

همچنانکه ماوشما در تهلکه ها بوده واز عجز به جهل با علم زحمت کشیده آرام نیافتیم و برای تیه ودفع باغیان جاهل متحمل مشقت شدایم ، اعلیحضرت غازی پدر مهربان مان هم يك لحظه در شب وروز آرام وراحت نکرده ، از حالات بومه شما پسران رشید وفدا کار غیور خود باخبر بوده و برای مرفه الحالی شما وقت بسیار قیمتمدار خود را صرف کرده و بنفس نفیس مبارک خود درباب آذوقه واسباب راحتی زمستانی وآلات حربیه وتدارک سار ما لازم برای شما اوامر صادر کرده بذل کوشش نموده اند حتی وقتیکه شنیده اند بعضی از قطعات کوچک شما در بعضی قله های دور از اردو چند ساعتی محصور شده اند ، در همان قدر مدت اعلیحضرت غازی بانواسطه که مبادا آنها گرسنه باشند طعام نخورده اند .

برادران عزیز من ، خیلی بختیار هستیم که بمانند اعلیحضرت غازی يك قائد ویک اولی الامر قدر شناس داریم که از به دل عسکر شجاع ودلیر خود را دوست داشته وهمه وقت از احوال شما باخبر بوده وهمه زمان دعای فتح وفیروزی شما را میکنند ونگه داشتن احترام شما را بملت عزیز خود توصیه وامر میفرمایند اعلیحضرت غازی پدر مهربان مان ، هیچ گاه روادار بوده نیستند که ملت عزیز شان دچار مشکلات شده وقرقه درین شان باشد . ونمیخواستند غائله سمت جنوبی کسب وخامت کند وبه کسی تکلیفی برسد ، اهالی سمت جنوبی را اعلیحضرت غازی مثل فرزند خود دوست داشتند ، مگر این همه بدبختیها ومعصیت که براهالی سمت جنوبی وارد آمد از دست خود آنهاست که باغواي چند نفر مردمان حيله گر فریفته شده ونصایح قیمتمدار پادشاه ومتبوع خود را نشنیده هرفردر حکومت صبر وحوصله نمود بغات بان فهمیده آخر بسزای کردار خود رسیدند ، اکنون که به راه صلاح آمدند باز همان فرزندان پدر خود بوده ابواب راحت ومرحمت او بروی شان کشاده است .

حقیقتاً پادشاه ما اعلیحضرت متبوع مقدس غازی بیگانه غمخوار اسلام وترقی خواه اسلام ویرو شریعت محمدی صلی الله علیه وسلم بوده همه وقت گرانهای خود را برای ترقی ملت عزیز خود وادعای کلمه الله صرف مینمایند ، پس ما عساکر از صمیم دل میگویم ، زنده باد اعلیحضرت غازی ، پاینده باد ملت افغانستان ، درخشان باد شمشیر های بران عسکر ، نابود باد دشمنان داخلی وشارجی مان . (عمر دیرینه پادشاه)
(محمد غوث تولی مشر از اثره جدران)

تمام مردم اروپا از انتشار کتاب من متأثر گردیده و کلیه احساسات را که من ابراز داشته بودم صمیمانه تلسق نمودند - جطور ممکن بود غیر از این باشد زیرا فقط کلیه قضایاییکه يك تابلی کا ملی از کلیه توهمات و خیالات خودم از سن دو ماهگی بیعد مرتسم نموده بودم و حتی در میان این داستاها يك قطعه ادبی راجع بيك مسئله مهمی که امروز جالب توجه تمام مردم واقع شده است و عبارت از اطلاع یافتن بر آتیه بشریت میباشد نیز داخل بحث شده بودم -

این مسئله بنظر من خیلی جالب توجه آمده و در يك موقع فراغت يك نتیجه در انساب استخراج نمودم که در نظر همه کس مطلوب و دلپسند واقع گردید
همروزه برای من اشعار تهیت امیز وتبریکات وحقی اظهارات عشق بدون امضای شناسا واصل میشد ولی راجع بملاقاتهای حضوری من تصیم خودم را اجرا نمودم و در شب خانه خود را مطلقاً بروی کسی باز نیکردم - معیناً از بار دادن دوفتر بیگانه که خود را از اقوام من می دانستند نتوانستم خود داری کنم یکی از آنها يك طرفه از اهل سنکال بود و دیگری يك طرفه از چین - اینها مرا با گرمی تمام در آغوش کشیده بمن اظهار داشتند که شما يك طرفه عظیم الشانی هستید و در يك قصیده فنا پذیر خود مراتب اندوه ومعصیت خیلی سخت زنی ناشناس را بطور شایسته وصف نموده اید اگر ماقبل از قرائت کتاب شما خود را کاملاً مجهول القدر نمیدانستیم اینک پس از قرائت آن بر مجهول القدر بودن خود یقین حاصل نموده ایم چقدر ما باتاللات شما و باحقارت شما در نظر عوام الناس خود را موافق می یابیم - فقط ما میتوانیم تاللات درونی شما را احساس نمائیم واینک دو غزل تازه انشاد کرده ایم که امید واریم شما آنها را قبول فرمائید - ضمناً طرفه ای که اهل چین بود اظهار داشت زوجه من موقع قرائت فهرست کتاب شما يك قطعه موسیقی سروده است که فکر مصنف را بخوبی بیان مینماید - من اظهار داشتم آقایان آن طور که بنظر من می آید شما دارای يك قلب بزرگ و يك روح پر از معرفت میباشد ولی اجازه دهید سؤالی از شما بکنم - این حالت مالیخولیای شما از کجا ناشی شده است - آنکه اهل سنکال بود جواب داد :

باقی دارد

آخرین اخبار گره مریخ

آر کمبل فلا ماریون

۳

در تحت هجوم اشعه آفتاب برف های قطب مریخ در مقابل انظار ما شروع به ذوبان کرده اند . بدو آذوب آنها بطبیعی و نامرتب بوده . بعد برفها متلاشی شده اند و با کمال سرعت فرود آمده اند . (۱۷) ژون توده های برف تا درجه (۴۸) ارض جنوبی منبسط شده بودند . در (۱۲) ژویه به درجه (۵۵) رسیدند در (۲۰) ژویه به درجه (۶۶) ، در اول او به درجه (۶۲) در دهم او بدرجه (۶۵) ، در (۱۳) او به درجه (۶۸) ، در (۱۶) او بدرجه (۷۰) ، از این تاریخ به بعد آب شدن برف سریع تر شده بطوری که در اواسط ماه ستامبر فقط یک گرده کوچکی برف باقی مانده بود که خیلی درخشندگی داشت و مثل لایکی بود که روی قطب چسبانده باشند .

در موقع نظاره این ذوبان برفهای مریخ من نمی توانستم از لب خنده نسبت به علمائی که زندگی علم را در فور مول های بارد خود محدود می کنند و هر قسم حرارتی را از گره مریخ مضائقه دارند خودداری کنم . زیرا که درین گره جز یک کوبرداشتی بخ چیز دیگری نمی دیدم .

این علما چگونه می توانند این ایرادات مثبت و واضح را با اصول تصویری خود مطابقت بدهند ؟

قطعاً می توان تذکر داد که این برف ها به شکل ورقه های خیلی نازک منبسط شده اند و با سهولت ذوب میشوند . ولی اثر آفتاب مبین نیست و در تعلیم این ستاره آر خود را می بخشد .

درجه حرارت هوای مریخ

بوسیله آلی که دقت شکفت آوری دارد و می تواند حرارت یک شمع کچی را که فاصله (۱۶۰) کیلومتر قرار گرفته است احساس کند یعنی آلی که حتی از میزان الحرارت (لائکلی) حساس تر است و حال آنکه میزان الحرارت مزبور درجه حرارت یک ده ملیوم درجه سانتیگراد او را معین می کند . بوسیله این آلات درجات حرارتی در رصد خانه (لاول) واقع در (فلاگستاف) (آر یزویا) اخیراً معین کرده اند که خیلی قابل دقت هستند این درجات به کلیه سطح مریخ درجه حرارتی معادل (۴۸) درجه (فارنهایت) یعنی تقریباً (۹) درجه سانتیگراد می دهند

این درجات از طرف دیگر نشان می دهند که مناطق خط استوای مریخ گرم تر از نواحی قطبین آن هستند . و حال آنکه این نواحی قطبین دارای حرارت خیلی زیاد هستند . بر حسب این درجاتی که در ساعت های مختلف روز در یک ناحیه گرفته شده اند درجه حرارت صبح کمتر از حرارت بعد از ظهر است بالاخره نیم گره جنوبی مریخ که در این موقع برای مشاهدات ما موقیعت آن خیلی خوب است و فعلاً در آنجا بساط تابستان اقتحاش شده است درجه حرارتی را نشان می دهد که هر چه فصل بیشتر برود افزون می شود . این عیناً همان چیزی است که اگر ناظری در آسمان بنشیند از زمین همان را محسوس می بیند و اگر نواحی مختلف در موقع چرخیدن در قبالی انوار آفتاب مشاهده کند همین حالت را محسوس خواهد دید .

طرق نجومی بدرجات تکاملی رسیده اند که فی الحقیقه از تصور خارج است . امروز میتوان وضعیت ککوبکی را که در فضا دیده می شود مثل وضع تار مون که در هزار متر مسافت قرار گرفته است دانست اخیراً حرکت وضعی ککوب زحل را که این قدر دور از ماست مشهود ساخته اند . این ستاره در سرحد منظومه شمسی یابسانی می کند و در چهار میلیارد و پانصد کیلومتر مسافت از خورشید واقع شده و ثابت کرده اند که این ککوب متنها ایه علم شمسی سریع تر از تمام خواهران خود دور خود می گردد و در هفت ساعت و چهل و هشت دقیقه دور می زند ولی مثل زمین و مریخ سرعت آن مرتب نیست بلکه مثل خورشید و مشتری سرعت سیر آن موجب در جات ارتفاع تغییر می کند . از این قرار سطح گره زحل منجمد نیست و این گره کلوله نخی نیست که در فضای سرد تر از سطح خود در حال گردش باشد گره ای نیست که حتی در موقع ظهر در روشنای آفتاب صبح و در انوار شمس دور زند و مثل زمین درجه حدت نور و حرارت آن بود برابر قطر و سیصد برابر سطح آن باشد . این گره حتی با وجود مسافت عظمی که نسبت به کانون حرارت زمین دارد منجمد نشده است .

گره زحل با گره مریخ که علماء آن را بوسیله یک پروت کشنده عقیم می دانند خیلی تفاوت دارد . و این عقیده برای آن است که فقط متوجه مسافت خورشید هستند و ترکیب شیمیائی جو و زمین آنرا اتفاقات نکرده اند .

(از روز نامه ایران - باقی دارد)